

Sitona cambricus Stephens, 1831 ny for Danmark (Coleoptera, Curculionidae)

Eivind Palm

Palm, E.: *Sitona cambricus* Stephens, 1831 found in Denmark (Coleoptera, Curculionidae). Ent. Meddr 60: 97-99. Copenhagen, Denmark 1992. ISSN 0013-8851.

Sitona cambricus Steph. is recorded from 3 localities in Jutland and one locality on Funen. The distribution and biology of *cambricus* and the related *Sitona cinerascens* Fahr. is reviewed.

E. Palm, Byvej 16, 4591 Føllenslev, Danmark.

Under mit arbejde med at kortlægge de danske snudebiller var jeg i april 1991 på Naturhistorisk Museum i Århus. Her opdagede jeg tre eksemplarer af *Sitona cambricus* Stephens, 1831, en art der ikke hidtil var påvist i Danmark. I flere udenlandske værker står arten fejlagtigt opført som dansk, f.eks. hos Lindroth (1960), Silfverberg (1979), Dieckmann (1980) og Lundberg (1986). Fejlen opstod, fordi *Sitona cinerascens* Fahr. i sin tid blev meldt som dansk under navnet *S. cambricus* og derfor også kaldtes *S. cambricus* hos Hansen (1918). Dieckmann (1963) reviderede arten og opdagede, at tre arter var sammenblandet. I den forbindelse blev materialet på Zoologisk Museum kontrolleret af Dieckmann og i den seneste udgave af snudebillebogen (Hansen, 1965) blev arten derfor korrekt opført som *S. cinerascens* Fahr.

De tre arter er meget nærtstående og kan let forveksles, hvorfor de alle er omtalt her. De er let kendelige fra de øvrige arter i slægten ved de behårede vingedækker, uden skæklædning. Kun *Sitona puncticollis* kan af og til optræde med så smalle skæl, at det ligner behåring, men arten har et ganske anderledes udformet hoved, med en helt flad pande forsynet med et forsænket punkt mellem øjnene.

Den nye art kan hos Hansen (1965) indføjes på følgende måde. I nøglen side 79 ændres i pkt. 2 »2. *cinerascens*« til »2a« og nederst på siden indføjes:

2a. Hovedet, set fra oven, med to tydelige, op-højede køle, der næsten løber fra følehornenes indledningssted til gruben mellem øjnene. Snuden lidt, men tydeligt, indsnævret bag følehornenes indledningssted. Følehornene mørke, for det meste sorte, højst med brunlig rød. Penis med bredt, afstudsset forkant (fig. 1,3) 2a. *cambricus*

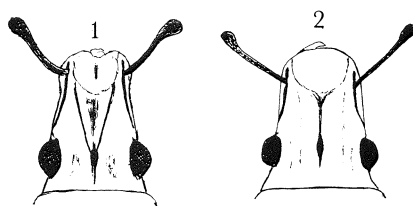

Fig. 1, 2. Hovedet set ovenfra af 1, *Sitona cambricus* og 2, *S. cinerascens*. Typiske individer.

- Hovedet, set ovenfra, uden ophøjede køle, der oftest løber parallelt med snuden. Denne oftest jævnt tilsmalnet i hele sin udstrækning. Følehornene røde eller rødbrune. Penis tydeligt tilsmalnet fortil, kun ca. halvt så bred ved afstudsningen (fig. 2,4) ... 2. *cinerascens*

Den tredje art, *S. puberulus* Rtt. mangler køle på hovedet, men både snuden og panden er stærkt indtrykt i midten og øjnene er stærkere hvælvet. Pronotum har opstående hår (ses fra siden). Arten forekommer i Vest- og Sydeuropa, bl.a. også i England og Skotland (Dieckmann, 1963).

Sitona cambricus Stephens, 1831 (Fig. 1,3,5)

Meget lig *S. cinerascens*, kendelig på de i nøglen nævnte karakterer. Længde 4-5,5 mm.

Arten kendes i Danmark fra SJ: Gjenner (formentlig = Genner) 1920 (uden findernavn), WJ: Endrupholm 25.9.1938 (A. Fock), NEJ: Skørping 6.8.1888 (Hartvig Jensen) og F: Langesø 20.7.1890 (N. P. Jørgensen). De jyske eksemplarer befinder sig på Naturhistorisk Museum i Århus, de fynske på Zoologisk Museum i København.

I vore omgivelser kendes arten kun mod syd.

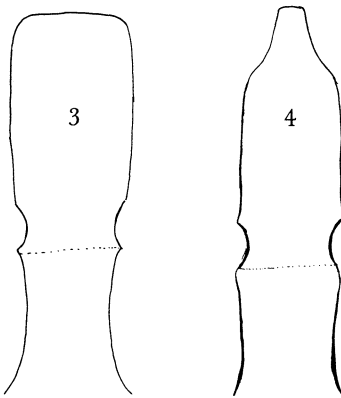

Fig. 3, 4. Omrids af penis hos 3, *Sitona cambricus* og 4, *S. cinerascens*.

Den er udbredt i Tyskland, og også kendt i en række fund helt mod nord, f.eks. Oldenburg (bl.a. de Østfriesiske Øer) (Brüggemann, 1873; Röben, 1901; Wiepken, 1883) og Sylt (A. G. Lohse) (Lohse, brev 1990). Her kaldes den ikke sjælden. Der er også nye fund fra Langeoogs 1980 & 1984 (Gräf, 1987). I Slesvig kendt fra Rendsburg og Nortorf (Gebien, 1947) og fra det østlige område fra Hiddensee, Zingst (L. Dieckmann) og Sarnitz v. Rostock (L. Behne), begge steder i distrikt RO (= Rostock) (Dieckmann, 1980). Arten har også været angivet fra Sverige, men det drejer sig

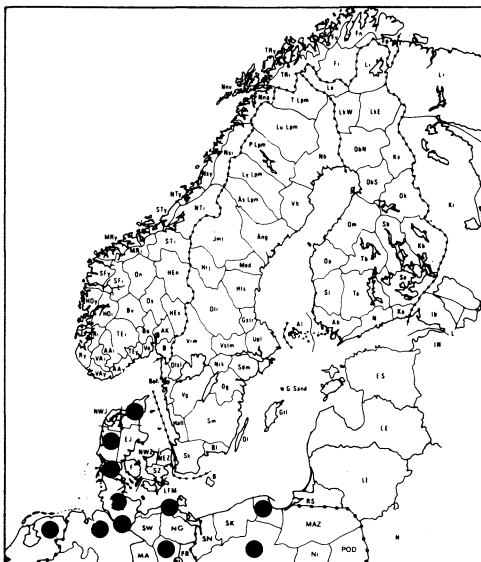

Fig. 5. Nordeuropæiske distriktsfund af *Sitona cambricus*.

om følgende art. Længere mod syd er arten udbredt, men sjælden.

Habitaterne er sumpede steder, f.eks. i søernes bredvegetation, i moser eller på fugtige enge langs med åer. Imago er natakktiv og holder sig om dagen under planterne. Arten lever på *Lotus uliginosus* og *L. corniculatus*. Ved fodringsforsøg blev bladene af begge arter ædt (Dieckmann, 1980).

Ægget er kugleformet, først lyst, siden sort. Larven klækker efter ca. 12 dage. Hunner med modne æg er fundet fra 25.5. til 29.6. (Dieckmann, 1980). Udviklingen foregår om sommeren og nyklækkede imagines er fundet i september. Imago overvintrer og kommer i Mellemeuropa frem sidst i april (Dieckmann, 1980).

Sitona cinerascens Fahraeus, 1840 (Fig. 2,4,6)

Kendetegnene er opført hos Hansen (1965) og i nøglen.

Arten er i Danmark kendt fra WJ: Esbjerg (mange eksemplarer. De ældste er fra 1901 (B. G. Rye, A. C. Jensen-Haarup og N. P. Jørgensen), det seneste eksemplar fra 26.9.1954 (A. Sørensen) (coll. Naturhistorisk Museum, Århus)), Hjerting 1 stk. 20.8.1942 (A. West) (coll. Zoologisk Museum), Fanø 1 stk. 3.8.1928 (J. Andersen) (coll. Zoologisk Museum). Hansen (1965) omtaler desuden nogle eksemplarer fra Kærgård Skov (fundet af A. C. Jensen-Haarup og B. G. Rye (først

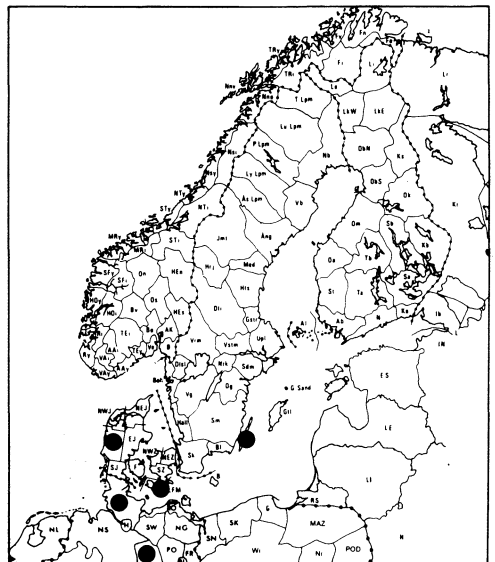

Fig. 6. Nordeuropæiske distriktsfund af *Sitona cinerascens*.

meldt hos Engelhart (1902)). Jeg har ikke set disse. Endelig er arten fundet i LFM ved Knuthenborg Strand 1 stk. 25.9.1941 (A. West) (Coll. Zoologisk Museum) og 1 stk. 19.9.1968 (G. Pritzl).

Denne art er i vore omgivelser langt sjældnere end *S. cambricus*. Den har en vestlig udbredelse i Europa. Nær vore grænser kendes kun ét fund fra St. Peter-Ording i Slesvig 1990 (W. Ziegler) (Lohse, brev 1991). Fra hele Tyskland er i øvrigt kun kendt lidt ældre fund fra Wangerooog (Østfriesisk ø) og Erpolzheim i Pfalz (Dieckmann, 1980) og helt nye fund fra distrikt MA (= Magdeburg): Sülldorf, Kreis Wanzleben 3 stk. 1.5.1981 og senere i antal (L. Behne) (Behne, 1982) og MA: Hecklingen v. Stassfurt 6.10.1985 (W. Gruschwitz) (Gruschwitz, 1987). Fra Sverige kendes kun ét gammelt eksemplar fra Öland. Baranowski (brev 1991) oplyser, at det står i Thomsons samling og er mærket »Oel«/Bhn (= Öland, Boheman).

Arten holder til på åbne, solvarme steder, overvejende langs kysterne, eller på »saltsteder« inde i landet. Den lever på forskellige *Lotus*-arter, i Danmark på kællingetand (*L. corniculatus*) (Hansen, 1965), i Tyskland også på smalbladet kællingetand (*L. tenuis*) (Behne, 1982); andre steder også på andre arter i slægten. Udviklingen er ufuldstændig kendt. Ægget er rundt og i begyndelsen gult (Gruschwitz, 1987). Hunner med modne æg er fundet både 12.5. (Dieckmann, 1980) og 6.10. (Gruschwitz, 1987). Formentlig foregår udviklingen i løbet af sommeren. Arten er fundet i antal sidst i juli og gennem august (langt de fleste danske eksemplarer), men også, efter overvintningen, allerede 20. marts (Behne, 1982).

Tak til Viggo Mahler for nattefy og hyggeligt samvær i Århus, samt for gennemlæsning og konstruktiv kritik af manus.

Litteratur

- Behne, L., 1982. 113. *Sitona cinerascens* Fahr. – eine neue Art für die Fauna der DDR (Col., Curc.). – *Entomologische Nachrichten und Berichte* 26: 283.
- Brüggemann, F., 1873. Systematisches Verzeichniss der bisher in der Gegend von Bremen gefundenen Käferarten. – *Abhandlungen herausgegeben vom Naturwissenschaftlichen Verein zu Bremen* 3: 441-524.
- Dieckmann, L., 1963. *Sitona cambricus* Stephens und seine Verwandten (Coleoptera, Curculionidae). – *Reichenbachia* 2: 17-27.
- 1980. Beiträge zur Insektenfauna der DDR: Coleoptera-Curculionidae (Brachycerinae, Otiiorhynchinae, Brachyderinae). – *Beiträge zur Entomologie* (Berlin) 30: 145-310.
- Engelhart, C., 1901-1902. Tillæg til Fortegnelserne over de i Danmark levende Coleoptera. – *Entomologiske Meddelelser* 2 række bd. 1: 113-378.
- Gebien, H., 1947. Die Käfer des Niederelbegebietes und Schleswig-Holstein. Teil VIII. – *Verhandlungen des Vereins für Naturwissenschaftliche Heimatforschung, Hamburg* 29: 3-47.
- Gräf, H., 1987. Beitrag zur Käferfauna Langeoogs. – *Entomologische Blätter für Systematik und Biologie der Käfer* 83: 65-90.
- Gruschwitz, W., 1987. Bemerkenswerte und neue Rüsselkäfer im Bezirk Magdeburg (Col., Curc.). – *Entomologische Nachrichten und Berichte* 31: 85-86.
- Hansen, V., 1918. Biller IV. Snudebiller. – *Danmarks Fauna* 22: 340 pp.
- 1965. Biller XXI. Snudebiller. – *Danmarks Fauna* 69: 524 pp.
- Lindroth, C. H. (Ed.), 1960. *Catalogus Coleopterorum Fennoscandiae et Daniae*. 478 pp. Lund.
- Lundberg, S., 1966. *Catalogus Insectorum Sueciae XVII. Coleoptera 1960. Några kompletteringar.* – *Opuscula Entomologica* 31: 171-177.
- 1986. *Catalogus Coleopterorum Sueciae*. 155 pp. Stockholm.
- Röben, E., 1901. Vierter Nachtrag zu dem systematischen Verzeichniss der bis jetzt im Herzogtum Oldenburg gefundenen Käferarten. – *Abhandlungen herausgegeben vom Naturwissenschaftlichen Verein zu Bremen* 17: 203-215.
- Silfverberg, H. (Ed.), 1979. *Enumeratio Coleopterorum Fennoscandiae et Daniae*. 79 pp. Helsingfors.
- Wiepken, C. F., 1883. Systematisches Verzeichniss der bis jetzt im Herzogthum Oldenburg gefundenen Käferarten. – *Abhandlungen herausgegeben vom Naturwissenschaftlichen Verein zu Bremen* 8: 39-103.